

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 901/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

364/2010. (VII. 7.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2009. október 26-án előterjesztett **panaszát** a 2010. július 7-én tartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XVI. kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben az alapjog korlátozása jogszerűen történt, illetve alapjogsérelem nem volt megállapítható.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. október 26-án a Testület elektronikus panaszbejelentő formanyomtatványán terjesztette elő panaszát, amelyet utóbb, levélben aláírásával is megerősített.

Sérelmeit egy 2009. október 17-én 22 óra 30 perc körüli időben B. városban végrehajtott rendőri intézkedés kapcsán terjesztette elő. Elmondása szerint az említett napon az O. és a V. utak kereszteződéseiben várakozott, majd egyenesen kívánt továbbhaladni a K. utca irányába. A kereszteződés közepén észlelte, hogy az az utca, amelybe be kívánt hajtani időlegesen egyirányúsítva van „kifelé”, és mivel már nem tudott útirányt váltani, az utcába behajtott.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Röviddel ezután sötétkék ruhát viselő, ezért nehezen észrevehető rendőrök utasították megállásra, aminek a panaszos eleget is tett. Közölték vele, hogy szabálysértést követett el, amelynek tényét a panaszos elismerte, „de az okát nem”. A rendőr 10.000 Ft bírságot ajánlott fel, amire a panaszos azt válaszolta, tegyen belátása szerint.

A rendőr félrevonult megírni a büntetést a közelben várakozó egyik rendőrautóhoz. A panaszos álláspontja szerint ő ekkortól folyamatos életveszélynek volt kitéve a szembejövő gépjárműforgalom miatt.

Panaszolja a közlekedési táblák hiányát, amit – állítása szerint – kérésére utóbb pótoltak; a rendőrökön a láthatósági mellény hiányát; a büntetés kiszabása kapcsán tett rendőri felajánlást (azaz azt, hogy a rendőr megkérdezte, elfogadja-e az általa megjelölt helyszíni bírságot); valamint azt, hogy amíg a rendőr a papírokat kitöltötte, ő folyamatos életveszélynek volt kitéve, mert nem állították félre, és neki kellett a szembejövőeknek villogni, hogy elkerüljék.

Sérelmezi továbbá, hogy a papírok kitöltése alatt az egyik rendőr hallotta a panaszos által vezetett jármű utasával folytatott beszélgetést, amelynek során a panaszos kijelentette, hogy be fogja panaszolni a rendőröket, és ezt követően megjelent kb. hat rendőr, akik ugyan tenni nem tettek semmit, de – a panaszos szerint – jelenlétük fenyegető volt.

A panaszos nehezményezi, hogy a rendőr által kitöltött, a helyszíni bírság kiszabásáról szóló indigós nyomtatványon a szabálysértő aláírását kéri, amellyel „felülnézetben” elismeri, hogy elolvasta a kitépetlen példány hátoldalán lévő tájékoztatást, ami jogilag és fizikailag is lehetetlen.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Budapesti Rendőrkapitányság vezetője az alábbiakról tájékoztatta a Testületet.

A kapitányságvezető megállapította, hogy a panaszos által megjelölt K. utca a XVI. kerületben nem található, a hivatkozott kereszteződés a Sz. út, és a V. utca kereszteződése, a rendőri intézkedésre pedig a V. u. 17. szám előtt került sor. Az intézkedést I. r. őrmester fogatosította, aki a kérdéses időben gépkocsizó járőrszolgálatot látott el két polgárőrrel együtt, a részére az eligazítás során meghatározott útirányon.

Az intézkedés időpontjában a V. utca egyirányú volt a Sz. út felé csatornázási munkálatok miatt. Az O. út felől jól láthatóan behajtani tilos tábla, valamint terelő táblák jelezték a forgalmi rend változását. A panaszosnak ezt már messziről észlelnie kellett, lehetősége is lett volna más szabályos irányba kerülnie.

A r. őrmester szolgálatteljesítése során polgárőr szolgálati gépkocsival haladt a V. úton a Sz. út felé, amikor észlelte, hogy az egyirányú úton vele szemben szabálytalanul közlekedik a panaszos által vezetett személygépkocsi. A r. őrmester gépkocsijából kiszállt, és azonnal intézkedés alá vonta a panaszost, megakadályozva ezzel a panaszos által elkövetett szabálysértés miatt esetlegesen bekövetkező balesetet. Ha a r. őrmester nem fogantatja intézkedést a panaszossal szemben, valóban folyamatos életveszélynek lett volna kitéve a szembejövő gépjárműforgalom miatt. A r. őrmester mindent megtett annak érdekében, hogy mind a panaszost, mind az általa veszélyeztetett közlekedőket megóvja a balesetveszélytől. Az intézkedésnél csupán az őrmester, valamint a két polgárőr volt jelen. A kapitányságvezető hozzáfűzte, hogy korábban az őrmester intézkedéseinek jogszerűségeivel, szakszerűségével, kulturáltságával szemben panasz nem érkezett.

2) Az esettel kapcsolatban a r. őrmester jelentése az alábbi kiegészítéseket tartalmazza. 2009. október 17-én 22 óra 30 perc körüli időben a V. utcán haladva észlelte, hogy a panaszos vele szemben szabálytalanul halad a Sz. út és a V. utca kereszteződésének irányából. A járművet a V. u. 17. szám előtt vonta intézkedés alá, a panaszost megállásra intette, és igazoltatásra szólította fel, amelynek a panaszos eleget is tett.

Az őrmester véleménye szerint nem fedi a valóságot, hogy a forgalom egyirányúsításának ténye csak a kereszteződés közepétől vált volna egyértelművé, mivel a forgalmi rend változását közlekedési jelzőtáblák jelezték. Állítása szerint az említett kereszteződésben legalább három behajtani tilos tábla, valamint egy jól látható, legalább 2-3 méter hosszúságú, forgalomterelő tábla volt elhelyezve. Ezen kívül a környező utak mindegyikén előre jelző, valamint forgalmi rend változást jelző táblák voltak elhelyezve, amelyeket a panaszosnak észlelnie kellett volna.

Az intézkedés a gépjárművel történő jelzés (megkülönböztető fényjelzés) pillanatában kezdődött. A r. őrmester és társai szabályosan haladtak szolgálati személygépkocsijukkal a V. utcán a Sz. út irányában, amikor észlelték, hogy a panaszos szabálytalanul közlekedik, így a panaszos azon állítása, amely szerint sötétből előugró rendőrök állították meg, nem fedi a valóságot. Állítása szerint a panaszos félreállt úgy, hogy a szabályosan közlekedő többi gépjármű-vezetőnek forgalmi akadályt nem képezett. A panaszos egy kapubeállóban állt meg, ahonnan, ill. ahova az intézkedés ideje alatt senki nem akart be-, ill. kihajtani.

A r. őrmester állítása szerint az intézkedést szolgálati egyenruhában, rendőrségi egyedi azonosítókkal folytatta le (jelvény, láthatósági mellény, baseball sapka, BRFK-s, valamint állományjelző, rendfokozatot jelölő váll lap). Az intézkedés során jelen lévő két polgárőr – fényviszaverővel ellátott – polgárőr egyenruhát viselt.

A r. őrmester előadta, hogy a panaszosnak tisztelegve, a napszaknak, és korának megfelelően köszönt, majd közölte vele nevét, beosztási helyét, jelvény számát, valamint azt, hogy vele szemben intézkedést kezdeményez szabálysértés elkövetése miatt. A panaszos az intézkedés alatt nem szállt ki gépjárműjéből, a kapu beállóból nem állt félre, ezért vélemény szerint „rosszindulatú túlzás”, hogy a panaszos a késő

esti órán, a gyér forgalmi viszonyok mellett (2-3 gépjármű az intézkedés során) életveszélynek lett volna kitéve. Véleménye szerint a szabályosan közlekedő gépjárművek utasai lettek volna életveszélyben, ha a panaszos a szabálysértést tovább folytatta volna.

A panaszos a felajánlott 10.000.- Ft-os helyszínbírságot elfogadta, az erről szóló dokumentáció kitöltését követően a r. őrmester közölte vele, hogy aláírásával elismeri a szabálysértés tényét, amely ellen a továbbiakban jogorvoslati lehetősége nincs. Azt, hogy az intézkedés ellen panaszt fog benyújtani, a panaszos nem közölte a r. őrmesterrel.

A r. őrmester elmondása szerint elképzelhető, hogy az intézkedés alatt több kolléga is elhaladt mellette szolgálati járművével, akiknek köszönt, de az intézkedésben ők nem vettek részt.

III.

A panaszos sérelmezte a közlekedési táblák, valamint a láthatósági mellény hiányát, a helyszíni bírság felajánlását, és azt, hogy az intézkedés alatt folyamatos életveszélynek volt kitéve. Kifogásolta továbbá, hogy miután utastársával közölte, hogy panaszt fog tenni, több rendőr fenyegetően állt mellette, valamint azt, a helyszíni bírság kiszabására vonatkozó indigós nyomtatványon a szabálysértő aláírását kéri, amellyel elismeri, hogy megkapta a kitépetlen példány hátoldalán lévő tájékoztatást, annak elolvasása véleménye szerint azonban lehetetlen.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos tisztességes eljáráshoz, emberi méltósághoz, valamint testi épséghez való jogát.

1) A közlekedési táblák hiányával kapcsolatban a Testület utal arra, hogy hatásköre a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 92. § (1) bekezdése alapján kizárólag az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott rendőri intézkedések – esetlegesen mulasztások – vizsgálatára terjed ki.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Ktv.) 14. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a közút forgalmának korlátozására (elterelésére) a közúton folyó munka, a közút állagának védelme, a közúti forgalom biztonsága miatt a közút kezelője jogosult. A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. Törvény 92. § (10) bekezdése értelmében a Ktv. 14. §-ának alkalmazása során a helyi közút kezelőjének a jegyzőt kell tekinteni.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (Szolgálati Szabályzat) értelmében 37. §-a értelmében ideiglenes közlekedésrendészeti intézkedésként (pl. baleset vagy rendezvény helyszínén) az eljáró rendőri szerv a szükséges mértékben gondoskodik a közúti jelzőtáblák ideiglenes kihelyeztetéséről, illetve az állandó jelleggel kihelyezett közúti jelzőtáblák leszerelés vagy letakarás útján történő hatálytalanításáról, de megállapítható, hogy jelen esetben nem erről volt

szó, hanem olyan táblázásról, amely (az úton folyó munkálatok kapcsán) a közútkezelői feladatokat ellátó jegyző feladatkörébe tartozott, így a jelzőtáblák hiányával kapcsolatban a Testületnek nincs hatásköre vizsgálatot folytatni.

2) Azzal a panaszosi kifogással kapcsolatban, hogy az intézkedő rendőrök nem viseltek láthatósági mellényt, a Testület az alábbiakat adja elő.

A rendőri jelentés szerint az intézkedés estéjén az eljáró rendőr két polgárőrrel teljesített szolgálatot. A rendőr jelentése szerint az intézkedést szolgálati egyenruhában, láthatósági mellényben foganatosította, két polgárőr társa pedig polgárőr egyenruhát viselt, jól látható fényvisszaverőkkel.

A Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 12/2006 (IX. 27.) ORFK utasítás 1. számú melléklete rögzíti, hogy a jó láthatóságot biztosító mellény viselése kötelező az egyenruhás állomány tagjai számára, nappal és éjszaka közúti ellenőrzés, valamint közúton és közvetlenül az út mellett folytatott egyéb tevékenység során, bel- és külterületen egyaránt. Az utasítás személyi hatálya azonban kizárólag a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek, valamint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományára terjed ki, a polgárőrség tagjaira nem.

A polgárőrökkel kapcsolatban a polgárőrsegről szóló 2006. évi LII. törvény 3. §-ának (2) bekezdése mindössze annyit rögzít a polgárőrök egyenruhájával kapcsolatosan, hogy „a polgárőr által tevékenysége során viselt formaruha a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy más hatóság tagjainak egyenruhájához való hasonlósága miatt megtévesztésre nem lehet alkalmas. A polgárőr hatósági jellegre utaló, megtévesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rangjelzést nem használhat, illetve gépjárművén csak a polgárőrség feliratot helyezheti el.” A polgárőrök esetében a láthatóságot a fényvisszaverők biztosították.

A rendőri jelentés alapján a Testület megállapította, hogy a három intézkedő személy közül kettő valóban nem viselt láthatósági mellényt, nekik azonban a fentiek alapján nem is volt kötelességük, és még ha az is lett volna, az ő vonatkozásukban a Testületnek nincs joga eljárni, így ebben az esetben is csak azt vizsgálhatta volna, hogy az intézkedő rendőr betartotta-e az öltözködési szabályzatban foglaltakat.

Ez utóbbi kérdésben az egymásnak ellentmondó információkat a Testület nem tudta megnyugtatóan feloldani, így ebben a vonatkozásban **a Testület alapjogsérelmet nem tudott megállapítani.**

3) A panaszos sérelmezte a büntetés kiszabása kapcsán tett „rendőri felajánlást”. Az Rtv. fent idézett 92. §-a az Rtv. V. fejezetében szabályozott intézkedésekre, a VI. fejezetben szereplő kényszerítő eszköz alkalmazásokra, valamint a IV. fejezetben szereplő általános elvekre korlátozza a Testület vizsgálatának hatókörét.

A Testület az Rtv. IV. Fejezetében található, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán ugyanakkor hatáskörébe vonja azokat a

rendőri tevékenységeket is, amelyeket az Rtv. V. és VI. fejezete nem nevesít, de amelynek vonatkozásában a IV. Fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. Fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely kimondja, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A Testület gyakorlata szerint ezen általános jellegű rendőri kötelezettség megsértése esetén jogosult eljárni abban az esetben is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. Fejezetében felsorolt rendelkezések alkalmazásával, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével függ össze. Így az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válnak olyan rendőrségi tevékenységek is, amelyeket a rendőrségi törvényen kívüli, más jogszabályok által rögzített eljárási szabályok – például a Be. vagy a Ket. – alapján végeznek, minthogy azokat a szolgálati feladatokat is a törvényes előírásoknak megfelelően kell ellátni. A Testület a hatáskörére vonatkozó, kiterjesztő jellegű értelmezésének ugyanakkor korlátot szab: a nem rendészeti hatáskörben, hanem egyéb eljárások keretében tanúsított rendőri intézkedést vagy annak elmulasztását csak abban az esetben vizsgálja, amikor az Rtv.-n kívüli, más jogszabályok nem biztosítanak speciális jogorvoslati lehetőséget.

A helyszíni bírság kiszabásának szabályait a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs.tv.) szabályozza, tehát azt kell vizsgálni, hogy e jogszabályban van-e olyan speciális jogorvoslati lehetőség, amely a helyszíni bírság kiszabásával összefüggésben elkövetett rendőri jogsértés orvoslására hatékony lehetőséget biztosít. A Szabs.tv. 134. § (1) bekezdése értelmében az intézkedő rendőr a szabálysértés tetten ért elkövetőjét helyszíni bírsággal sújthatja. Az idézett rendelkezés nem teszi kötelezővé a helyszíni bírság kiszabását, hanem mérlegelési jogot biztosít a rendőrnek a helyszíni bírság kiszabása, ill. annak összege tekintetében. A Szolgálati Szabályzat 21. §-a értelmében ugyanis „a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. A rendőr figyelmeztetést csak azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.”

Amennyiben a rendőr helyszíni bírság kiszabása mellett dönt, a Szabs.tv 135. §-a értelmében tájékoztatnia kell az elkövetőt a jogkövetkezményekről. Egyrészt arról, hogy amennyiben a helyszíni bírságot tudomásul veszi, nincs helye a bírságolás ellen további jogorvoslatnak, másrészt arról, hogy amennyiben nem veszi tudomásul, akkor őt a rendőr feljelenti és a szabálysértési eljárást az egyébként irányadó rendelkezések szerint folytatja le a szabálysértési hatóság.

A fentiekből világos, hogy a helyszíni bírság kapcsán megfelelő jogorvoslatot biztosít a tudomásulvétel megtagadása, amelynek eredményeként az eljárás a Szabs.tv. általános rendelkezéseinek megfelelő eljárási rendben folyik tovább, az abban biztosított jogorvoslati lehetőségek (kifogás, tárgyalás tartásának kérése, stb.) mellett. Mindez alapján a Testület a rendőr eljárása ezen részének vizsgálatára nem jogosult, mindazonáltal felhívja a panaszos figyelmét az alábbiakra.

Az elkövetőnek a törvény által biztosított választási lehetősége van, hogy elfogadja-e a helyszíni bírságot, vagy a „rendes” szabálysértési eljárást választja (amelynek eredményeként esetleg magasabb összegű bírságot szabnak ki). Amikor tehát az eljáró rendőr választási lehetőséget „ajánlott” a panaszosnak, valójában a törvény által előírt tájékoztatási kötelezettségét teljesítette, felhívva a panaszos figyelmét, hogy az általa meghatározott 10.000 forintos helyszíni bírságot nem köteles elfogadni.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés során folyamatosan életveszélynek volt kitéve a szembejövő forgalom miatt, amiért a rendőrök nem állították félre.

A rendőri jelentésben ezzel szemben az áll, hogy a panaszos az intézkedés idejére egy kapubeállóba állt be, ahol ez idő alatt a forgalmat nem korlátozta. A jelentés szerint a szembejövő, szabályosan haladó gépjármű utasai lettek volna életveszélyben, ha a panaszos a szabálysértést tovább folytatta volna.

A rendőri intézkedés foganatosítására a V. utca 17. szám előtt került sor. A kérdéses útszakasz egy kétsávos út, amelyet családi házak öveznek, valamennyi ház előtt kocsibeálló íveli át a vízelvezető árkot mindkét oldalon.

A Testület álláspontja szerint az utca kialakítása a rendőri előadást támasztja alá, tekintettel arra, hogy még egy felpályás útlezárás esetén is lehetősége volt a panaszosnak egy kocsibeállóba lehúzódnia. Fentiekre tekintettel abban a kérdésben, hogy a panaszos forgalmi akadályt képezett-e az intézkedés ideje alatt, és ez őt veszélyeztette-e, **a Testület a rendőri jelentésben foglaltakat fogadta el, ezért arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos testi épségéhez való alapvető joga nem sérült.**

5) Azzal kapcsolatban, hogy a panaszos gépjárműve mellett több rendőr állt-e, és jelenlétük fenyegető lehetett-e a panaszosra nézve, a rendőri és a panaszosi állítások szintén ellentmondóak. A panaszos állítása szerint, miután közölte utastársával, hogy panaszt fog tenni, több rendőr (kb. hat) fenyegetően megállt gépkocsija mellett, de nem mondtak, vagy tettek semmit.

A rendőri jelentés szerint ezzel szemben a panaszos nem jelezte neki, panaszt kívánna tenni, és állítása szerint mindössze hárman vettek részt az intézkedés foganatosításában.

Fentiekre tekintettel a Testület e kérdésben nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért **az emberi méltósághoz való jog sérelmét nem tudta megállapítani a panaszos oldalán.**

6) A panaszos kifogásolta, hogy úgy kellett aláírnia a helyszíni bírság kiszabására vonatkozó nyomtatványt, hogy az annak hátoldalán lévő tájékoztatót nem tudta elolvasni (noha aláírásával elismerte, hogy a hátoldali tájékoztatót elolvasta és megértette).

A Testület a panaszos ezen kifogását megalapozatlannak találta. Sem a panasz, sem a rendőri jelentés nem tartalmaz utalást arra, hogy a panaszos kérte volna a rendőrt, hogy biztosítson számára lehetőséget a nyomtatvány hátoldalának elolvasására, azonban ezt a rendőr megtagadta volna, noha csak ebben az esetben merülhetne fel, hogy a formanyomtatvány aláírásával kapcsolatban alapjogsérelem történhetett.

A Testület nem vonja kétségbe a panaszos azon kijelentését, hogy olvasatlanul írta alá a nyomtatványt, ha azonban ezt saját elhatározásából tette, úgy alapjogsérelem okozása nem vetődik fel. Minthogy pedig a panasz nem tartalmaz olyan momentumot, amely ezt kétségessé tenné (a panaszos csak arra hivatkozik, hogy „fizikailag és jogilag lehetetlen” lett volna a nyomtatvány hátoldalának elolvasása), ezért a Testület e tekintetben sem állapított meg jogsértést.

IV.

A Testület a fentiek alapján – figyelemmel az Rtv. 93. § (2) bekezdésére – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2010. július 7.

Dr. Juhász Imre
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag